

Ба шурои диссертатсионии 6D.KOA-079-и назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ (734025, ш.Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

Тақризи

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан дар мавзуи «Таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Кори диссертатсионии Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан дар мавзуи «Таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеа» аз ҷиҳати муҳтаво, доираи масъалаҳои таҳқиқ ва самти илмӣ таҳлил ба талаботи шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ пурра мутобиқат менамояд. Мазмун ва муҳтавои таҳқиқот масъалаҳои муҳими назариявӣ ва амалии таъмини суботи сиёсӣ, устувории низоми сиёсӣ, таъсири омилҳои дохилӣ ва беруна ба равандҳои сиёсӣ, масъалаҳои амнияти миллӣ, таҳдиду хатарҳои муосир, инчунин роҳу усулҳои таҳкими суботи сиёсиро дар шароити тағйирпазирии ҷомеа фаро мегирад.

Ҳамзамон, мавзуи таҳқиқот ба самтҳои асосии шиносномаи ихтисоси мазкур пурра мувофиқат намуда, пеш аз ҳама, ба банди 8-уми шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.6.2. «Ҳокимият ва оппозитсия дар раванди сиёсӣ», «Субъектҳои ноаён дар сиёсат», банди 10-ум «Назарияи аксионизми сиёсӣ» ва банди 11-ум «Омилҳои хавф», «Усулҳои таҳлили хавфҳои сиёсӣ» мутобиқ мебошад. Зеро дар диссертатсия масъалаҳои таъсири субъектҳои дохилӣ ва беруна ба суботи сиёсӣ, нақши омилҳои хавф ва таҳдидҳои сиёсӣ, роҳу усулҳои таҳлили онҳо, инчунин технологияҳои таъмини суботи сиёсӣ ва баланд бардоштани устувории низоми сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеа мавриди таҳқиқи ҳамаҷонибаи илмӣ қарор гирифтаанд.

Мубрамии мавзуи таҳқиқоти докталаби дараҷаи илмӣ Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан аз аҳамияти рӯзафзуни таъмини суботи сиёсӣ ҳамчун яке аз шартҳои асосии ҳифзи истиқлолияти давлатӣ, таҳкими давлатдорӣ миллӣ, таъмини амнияти миллӣ ва рушди устувори ҷомеа бармеояд. Дар шароити муосир, ки низоми муносибатҳои байналмилалӣ бо тағйироти босуръати сиёсӣ, геополитикӣ ва геоиктисодӣ рӯ ба рӯ гардидааст, масъалаи ҳифзи суботи сиёсӣ барои ҳар як давлат, аз ҷумла Ҷумҳурии Тоҷикистон, аҳамияти махсус пайдо

намудааст. Аз ин ҷиҳат, омӯзиши омилҳои таъсиррасон ба суботи сиёсӣ, муайян намудани моҳият ва хусусиятҳои он, инчунин таҳияи роҳу воситаҳои самараноки таъмини суботи сиёсӣ аз ҷумлаи масъалаҳои муҳими назариявӣ ва амалии илми сиёсӣ ба ҳисоб меравад. Тавре аз муҳтавои диссертатсия бармеояд, довталаби дараҷаи илмӣ масъалаи суботи сиёсиро дар иртибот бо устувории низоми сиёсӣ, фаъолияти ниҳодҳои сиёсӣ ва таъсири омилҳои дохилию беруна мавриди таҳқиқ қарор дода, зарурати такмили асосҳои назариявӣ ва амалии таъмини суботи сиёсиро асоснок намудааст. Муаллиф дуруст таъкид менамояд, ки дар шароити ҷомеаи тағйирпазир нигоҳ доштани ҳамгироии унсурҳои таркибии низоми сиёсӣ, баланд бардоштани самаранокии марказҳои қабули қарорҳои сиёсӣ ва мутобиқ намудани фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ ба таҳаввулоти муҳити дохилию байналмилалӣ аз омилҳои муҳими таъмини суботи сиёсӣ маҳсуб меёбанд.

Мубрамияти таҳқиқот инчунин бо он асоснок мегардад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар минтақаи дорои вазъи мураккаби геополитикӣ қарор дошта, ба таъсири омилҳои гуногуни беруна рӯ ба рӯ мебошад. Таҳдиду хатарҳои терроризм ва экстремизм, паҳншавии ғояҳои радикалӣ, вазъи ноороми Афғонистон, бархӯрди манфиатҳои геополитикии қудратҳои ҷаҳонӣ дар Осиёи Марказӣ, шиддат гирифтани низоъҳои байналмилалӣ, инчунин густариши босуръати технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ ба вазъи суботи сиёсӣ ва амнияти миллӣ таъсири назаррас мерасонанд. Дар чунин шароит зарурати таҳқиқи илмӣ механизмҳои пешгирии таъсири омилҳои манфӣ ва таҳкими устувории низоми сиёсӣ беш аз пеш эҳсос мегардад. Аз ҷониби дигар, рушди фазои иттилоотӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ имкониятҳои навро барои паҳн намудани иттилооти бардурӯғ, таблиғи ақидаҳои ифротгарой ва таъсиррасонӣ ба шуури сиёсӣ, бахусус ҷавонон, ба вучуд овардааст. Ин ҳолат масъалаи таҳкими амнияти иттилоотӣ, баланд бардоштани муқовиматнокии ҷомеа нисбат ба таҳдидҳои муосир ва такмили механизмҳои ҳифзи суботи сиёсиро ба яке аз самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ мубаддал намудааст.

Бо назардошти масъалаҳои зикршуда метавон қайд намуд, ки интиҳоби мавзӯи диссертатсионӣ аз ҷониби довталаби дараҷаи илмӣ саривақтӣ, ва асоснок мебошад. Натиҷаҳои таҳқиқот на танҳо барои рушди минбаъдаи асосҳои назариявии масъалаи суботи сиёсӣ, балки барои такмили сиёсати давлатӣ дар самти таъмини амнияти миллӣ, пешгирии таҳдидҳои сиёсӣ ва таҳкими суботи ҷомеаи Тоҷикистон низ аҳамияти назариявӣ ва амалии муҳим доранд.

Дараҷаи наwgонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд. Яке аз бартариҳои асосии кори диссертатсионии Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан дар он ифода меёбад, ки муаллиф бори аввал дар илми сиёсии ватанӣ масъалаи таъмини суботи

сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар шароити тағйирпазирии ҷомеа ба таври комплексӣ мавриди таҳқиқ қарор додааст. Навгонии илмӣ таҳқиқот бо таҳлили ҳамаҷонибаи асосҳои назариявӣ методологии суботи сиёсӣ, муайян намудани ҷойгоҳ ва нақши он дар таҳкими устувории низоми сиёсӣ, инчунин таҳқиқи омилҳои дохилию берунаи таъсиррасон ба суботи сиёсӣ асоснок гардидааст.

Муаллиф дар заминаи таҳлили васеи адабиёти илмӣ моҳият ва хусусиятҳои суботи сиёсиро мушаххас намуда, алоқамандии онро бо устувории низоми сиёсӣ аз нигоҳи илмӣ асоснок кардааст. Дар таҳқиқот фаъолияти субъектҳои гуногуни таъсиррасон ба суботи сиёсӣ ва хусусияти таҳрибии фаъолияти онҳо мавриди омӯзиши амиқ қарор гирифта, таъсири омилҳои беруна ба суботи сиёсии ҷомеа ва инъикоси онҳо дар низоми амнияти миллӣ муайян карда шудааст. Ҳамзамон, таъсири таҳдиду хатарҳои муосир ба суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳлил гардида, роҳу воситаҳои таъмини суботи сиёсӣ дар шароити рушди босуръати технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ пешниҳод ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок шудаанд.

Нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод шудаанд, аз лиҳози мантиқ, асоснокии назариявӣ ва аҳамияти амалӣ бо мазмун ва ҳадафи диссертатсия мувофиқ мебошанд. Аз ҷумла, пешниҳоди муаллиф оид ба баррасии суботи сиёсӣ ҳамчун шартӣ асосии устувории низоми сиёсӣ, ки ба нигоҳдории ҳамгироии унсурҳои таркибии он, баланд бардоштани самаранокии марказҳои қабули қарорҳои сиёсӣ ва таҳкими легитимияти ҳокимияти давлатӣ мусоидат менамояд, аҳамияти назариявии муҳим дорад.

Ҳамзамон, хулосаи муаллиф оид ба он ки манбаи асосии бесуботии сиёсӣ метавонад ҳам зиддиятҳои дохилии ҷомеа ва ҳам таъсиррасонии ҳадафмандонаи субъектҳои хориҷӣ бошад, аз ҷиҳати илмӣ асоснок буда, зарурати муайян намудани саривактии таҳдиду хатарҳои дохилию беруна ва таҳкими қобилияти мутобикшавии низоми сиёсиро исбот менамояд. Арзиши илмӣ таҳқиқот инчунин дар он ифода меёбад, ки муаллиф зарурати истифодаи технологияҳои муосири таъмини суботи сиёсиро, ки ба натиҷаҳои дарозмуддат ва устувор нигаронида шудаанд, асоснок намуда, мутобик намудани онҳо ба хусусиятҳои таҳдидҳои беруна, афзалиятҳои миллӣ ва ниёзҳои ҷомеаро ҳамчун шартӣ муҳими самаранокии сиёсати давлатӣ арзёбӣ кардааст.

Аз ҷумлаи дастовардҳои муҳими илмӣ диссертатсия муайян намудани таъсири таҳдидҳои муосир, аз қабili терроризм, экстремизм, радикализми динӣ, ҷинойткорӣ муташаккил, қочоқи маводи муҳаддир, таҳдидҳои иттилоотӣ, ҷангҳои киберӣ ва паҳншавии иттилооти дезинформатсионӣ ба суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Дар ин замина муаллиф зарурати ҳамоҳангсозии талошҳои миллӣ ва байналмилалиро барои муқовимат

ба чунин таҳдидҳо асоснок намудааст, ки аҳамияти назариявӣ ва амалии натиҷаҳои таҳқиқотро боз ҳам тақвият мебахшад.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Эътимодноки ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ бо интихоби дурусти мавзӯ, мутобиқати ҳадаф, вазифа, объект ва предмети таҳқиқот, инчунин истифодаи заминаи мукаммали назариявӣ методологӣ таъмин гардидааст. Муаллиф дар раванди таҳқиқот аз доираи васеи адабиёти илмӣ олимони ватанӣ ва хориҷӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, паёмҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, маводи таҳлилӣ ва дигар сарчашмаҳои иттилоотӣ истифода намуда, дар асоси онҳо масъалаҳои таъмини суботи сиёсӣ, омилҳои таъсиррасон ба он ва роҳҳои таҳкими суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистонро мавриди таҳлили амиқи илмӣ қарор додааст.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот инчунин бо истифодаи маҷмуи усулҳои муосири таҳқиқоти сиёсӣ, аз ҷумла таҳлили системавӣ, институтсионалӣ, функционалӣ, меъёрию ҳуқуқӣ, типологӣ ва иҷтимоӣ-фарҳангӣ таъмин гардидааст. Татбиқи пайгириҳои ин усулҳо ба муаллиф имкон додааст, ки моҳият ва хусусиятҳои суботи сиёсӣ, фаъолияти субъектҳои таъсиррасон, нақши таҳдиду хатарҳои дохилию беруна, инчунин роҳу воситаҳои таъмини устувории низоми сиёсиро аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ ҳамаҷониба таҳлил ва арзёбӣ намояд.

Хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳоднамудаи муаллиф натиҷаи таҳлили пайдарпай ва мантиқии маводи назариявӣ ва амалии таҳқиқот буда, бо далелҳои илмӣ ва натиҷаҳои таҳлил асоснок карда шудаанд. Бояд қайд намуд, ки натиҷаҳои таҳқиқот бо истифода аз сарчашмаҳои гуногуни иттилоотӣ, аз ҷумла санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, паёмҳои солони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, маводи интернетӣ ва натиҷаҳои марказҳои илмӣ таҳлилӣ тасдиқ гардидаанд, ки ин сатҳи эътимоднокии хулосаҳои илмиро боз ҳам тақвият мебахшад.

Соҳтор ва муҳтавои асосии диссертатсия. Соҳтори диссертатсия бо ҳадаф, вазифа ва мантиқи таҳқиқот мутобиқ буда, пайдарпайии илмӣ баррасии масъалаҳоро пурра таъмин менамояд. Диссертатсия аз номгӯии ихтисораҳо, муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, шаш зербоб, хулосаҳо, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёт ва интишорот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия иборат мебошад. Ҳаҷми умумии он 174 саҳифаи матни компютериро ташкил дода, рӯйхати адабиёти истифодашуда 151 номгӯиро дар бар мегирад.

Дар муқаддима муаллиф мубрамияти мавзӯи таҳқиқотро асоснок намуда, дараҷаи омӯзиши масъала, робитаи таҳқиқот бо барномаҳои илмӣ, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, объект ва предмети таҳқиқот, фарзия, асосҳои назариявӣ методологӣ, навгонии илмӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалии натиҷаҳои

таҳқиқот, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, шахсии муаллиф, тасвиб ва сохтори диссертатсияро бо риояи талаботи корҳои илмӣ таҳассусӣ муфассал баён намудааст.

Боби якум – **«Масъалаҳои назариявӣю методологии таҳқиқи суботи сиёсӣ»** аз ду зербоб иборат буда, ба таҳқиқи асосҳои назариявӣ ва методологии масъала бахшида шудааст. Дар зербоби якум *«Моҳият ва хусусиятҳои суботи сиёсӣ»*, муаллиф мафҳуми суботи сиёсиро аз дидгоҳи олимони хориҷӣ ва ватанӣ таҳлил намуда, муносибати он бо устувории низоми сиёсӣ, самаранокии идоракунии давлатӣ, легитимияти ҳокимият ва фаъолияти ниҳодҳои сиёсиро мавриди баррасии ҳамачониба қарор додааст. Дар ин зербоб назарияҳои олимони маъруфи соҳаи сиёсатшиносӣ таҳлил гардида, дар асоси онҳо таърифи илмӣ суботи сиёсӣ ва нақши он дар рушди давлатдорӣ ва ҷомеа асоснок карда шудааст.

Дар зербоби дуюм *«Омилҳои таъсиррасон ба суботи сиёсӣ дар шароити муосир»*, омилҳои дохилӣ ва берунии таъсиррасон ба суботи сиёсӣ, нақши равандҳои ҷаҳонишавӣ, рушди технологияҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ, тағйироти геополитикӣ ва дигар омилҳои муосир таҳлил гардида, таъсири онҳо ба устувории низоми сиёсӣ ва давлатдорӣ мавриди арзёбӣ қарор гирифтааст. Муаллиф нишон медиҳад, ки суботи сиёсӣ дар шароити муосир аз маҷмуи омилҳои сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва иттилоотӣ вобастагии зич дорад.

Боби дуюм – **«Хусусиятҳои таъмини суботи сиёсӣ дар шароити мавҷудияти таъсиррасонии беруна»** унвон гирифта аз ду зербоб иборат мебошад ва он ба масъалаҳои амнияти миллӣ ва таъсири омилҳои беруна ба суботи сиёсӣ бахшида шудааст. Дар зербоби якум боби мазкур муаллиф моҳият ва хусусиятҳои таъсиррасонии субъектҳои хориҷӣ ба равандҳои сиёсӣ, шаклҳои даҳолати беруна, воситаҳои таъсиррасонӣ ба афкори ҷамъиятӣ ва нақши онҳо дар таъмини ё ҳалалдор намудани суботи сиёсиро таҳлил намудааст. Ҳамзамон, алоқамандии масъалаи суботи сиёсӣ бо амнияти миллӣ ва механизмҳои муқовимат ба таъсирҳои беруна мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд.

Дар зербоби дуюм *«Таъсири таҳдиду ҳатарҳои беруна ба суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон»*, омилҳои асосии таҳдидкунанда, аз ҷумла терроризм, экстремизм, радикализми динӣ, қочоқи маводи муҳаддир, ҷинояткории муташаккил, бархӯрди манфиатҳои геополитикӣ дар минтақа, вазъи Афғонистон ва дигар таҳдидҳои муосир таҳлил гардида, таъсири онҳо ба суботи сиёсӣ ва амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нигоҳи илмӣ арзёбӣ шудаанд.

Боби сеюм «Дурнамон таъмини суботи сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз ду зербоб иборат буда, масъалаҳои тақмили механизмҳои таъмини суботи сиёсиро дар шароити муосир дар бар мегирад. Дар зербоби якум – «Таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити пайдоиши таҳдиду хатарҳои муосир», муаллиф роҳу воситаҳои таҳкими суботи сиёсӣ, тақмили фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ, баланд бардоштани самаранокии идоракунии сиёсӣ, рушди ҳамкориҳои минтақавию байналмилалӣ ва тақвияти иқтисодии институтҳои давлатӣ дар самти муқовимат ба таҳдидҳои сиёсиро таҳлил ва асоснок намудааст.

Дар зербоби дуюм – «Таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити рушди бемайлони технологияҳои иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ», масъалаҳои вобаста ба амнияти иттилоотӣ, таҳдидҳои киберӣ, паҳншавии иттилооти бардурӯғ ва дезинформатсионӣ, истифодаи шабакаҳои иҷтимоӣ аз ҷониби гурӯҳҳои ифротӣ, инчунин роҳҳои баланд бардоштани муқовимати иттилоотии ҷомеа ва тақмили сиёсати давлатӣ дар ин самт мавриди таҳлили илмӣ қарор гирифтаанд. Муаллиф зарурати мутобиқ намудани механизмҳои таъмини суботи сиёсӣ ба талаботи ҷомеаи иттилоотӣ ва таҳдидҳои нави рақамиро асоснок менамояд.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои асосии таҳқиқот ҷамъбаст гардида, тавсияҳои назариявӣ ва амалии муаллиф оид ба тақмили механизмҳои таъмини суботи сиёсӣ, баланд бардоштани самаранокии фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ, таҳкими амнияти миллӣ ва муқовимат ба таҳдидҳои муосир пешниҳод шудаанд. Дар умум, сохтор ва муҳтавои диссертатсия ба талаботи мавҷуда ҷавобгӯ буда, байни ҳамаи бобҳо ва зербобҳо робитаи мантиқӣ таъмин гардидааст ва онҳо дар маҷмӯъ барои ноил шудан ба ҳадаф ва ҳалли вазифаҳои таҳқиқот мусоидат менамоянд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дорои аҳамияти назариявӣ ва амалии муҳим буда, ба рушди минбаъдаи таҳқиқоти илмӣ дар самти таъмини суботи сиёсӣ, амнияти миллӣ ва тақмили механизмҳои устувории низоми сиёсӣ мусоидат менамоянд. Арзиши илмии диссертатсия, пеш аз ҳама, дар он ифода меёбад, ки муаллиф асосҳои назариявӣ ва методологии масъалаи суботи сиёсиро тақмил дода, моҳият ва хусусиятҳои ин падида, алоқамандии он бо устувории низоми сиёсӣ, инчунин нақши омилҳои дохилию беруна дар таъмини суботи сиёсиро аз нигоҳи илмӣ асоснок намудааст. Хулосаҳо ва натиҷаҳои бадастомада метавонанд ҳамчун заминаи назариявӣ барои таҳқиқоти минбаъдаи илмӣ дар соҳаи сиёсатшиносӣ, амнияти миллӣ ва идоракунии давлатӣ истифода гарданд.

Аҳамияти амалии диссертатсия дар он зоҳир мегардад, ки хулосаҳо, пешниҳодҳо ва тавсияҳои муаллиф метавонанд зимни таҳия ва тақмили барномаҳои давлатӣ, стратегияҳо ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба таҳкими суботи сиёсӣ, таъмини амнияти миллӣ ва муқовимат ба таҳдидҳои муосир истифода шаванд. Натиҷаҳои таҳқиқот инчунин барои фаъолияти мақомоти давлатӣ, ниҳодҳои масъули таъмини амнияти миллӣ, мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, сохторҳои таҳлилӣ ва дигар муассисаҳои давлатӣ ҷиҳати муайянсозӣ ва пешгирии омилҳои халалдоркунандаи суботи сиёсӣ аҳамияти амалӣ доранд. Ғайр аз ин, маводи диссертатсия метавонад ҳангоми таҳияи китобҳои дарсӣ, дастурҳои таълимӣ ва барномаҳои таълимӣ, инчунин дар таълими фанҳои «Сиёсатшиносӣ», «Амнияти миллӣ», «Муносибатҳои байналмилалӣ» ва «Таҳдиду хатарҳои замони муосир» самаранок истифода гардад.

Аз ҷиҳати иҷтимоӣ, аҳамияти диссертатсия дар он ифода меёбад, ки татбиқи пешниҳодҳои муаллиф метавонад ба таҳкими ваҳдати миллӣ, баланд бардоштани маърифати сиёсӣ ва ҳуқуқии шаҳрвандон, ташаккули ҷаҳонбинии сиёсӣ, пешгирии паҳншавии ғояҳои ифротгароӣ ва радикализм, инчунин баланд бардоштани муқовимати ҷомеа ба таҳдидҳои иттилоотӣ мусоидат намояд. Дар ин замина, истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот аз ҷониби сохторҳои масъули сиёсати давлатии ҷавонон, муассисаҳои илмӣ ва таълимӣ, инчунин дигар ниҳодҳои давлатӣ метавонад барои таҳкими суботи ҷомеа ва таъмини рушди устувори давлат аҳамияти муҳим дошта бошад.

Дар мавриди аҳамияти иқтисодӣ бояд қайд намуд, ки диссертатсия бевосита масъалаҳои иқтисодиро мавриди таҳқиқ қарор намодааст. Бо вучуди ин, натиҷаҳои таҳқиқот дорои аҳамияти ғайримустақими иқтисодӣ мебошанд, зеро таҳкими суботи сиёсӣ ва амнияти миллӣ барои фароҳам овардани муҳити мӯсоиди сармоягузорӣ, рушди фаъолияти иқтисодӣ, баланд бардоштани эътимоди субъектҳои хоҷагидорӣ ва татбиқи самараноки барномаҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодии мамлакат заминаи мӯсоид фароҳам меорад. Аз ин лиҳоз, метавон гуфт, ки татбиқи тавсияҳои пешниҳодшуда дар дарозмуддат метавонад ба рушди устувори иқтисоди миллӣ низ таъсири мусбат расонад.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯйи мавзӯи диссертатсия. Нашри натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионии доктлаби дараҷаи илмӣ ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйири иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, №295) тасдиқ гардидааст, мутобиқат дорад. Мақолаҳои илмӣ нашршуда – 4 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванда ва 3 мақола дар маводи конференсияҳо ба таври мустақим муҳтавои асосии таҳқиқотро инъикос намуда, натиҷаҳо ва хулосаҳои асосии диссертатсияро бозтоб медиҳанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Кори диссертатсионии Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан мувофиқи талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводҳои илмӣ», ки бо фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493 тасдиқ гардидааст, таҳия ва омода карда шудааст. Автореферат мазмун ва натиҷаҳои асосии кори диссертатсиониро ба таври мухтасар ва мантиқӣ инъикос намуда, ба талаботи муқарраршуда мутобиқат дорад.

Эродҳо нисбат ба мазмуну мухтавои диссертатсия. Бо вучуди баҳои мусбате, ки дар тақриз нисбат ба кори диссертатсионии Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан баён гардид, дар чараёни омӯзиши он баъзе нуқтаҳои низ ба назар мерасанд, ки метавонанд мавриди тақмил қарор гиранд. Зикри чунин мулоҳизаҳо пеш аз ҳама ба мақсади тақмили минбаъдаи таҳқиқот ва густариши доираи баррасии масъала пешниҳод мегарданд.

1) Дар диссертатсия ба таҳлили асосҳои назариявии суботи сиёсӣ таваҷҷуҳи зиёд дода шудааст. Бо вучуди ин, ба мақсад мувофиқ мебуд, агар муаллиф вобаста ба таҳаввулоти концепсияи «суботи сиёсӣ» дар илми сиёсатшиносии муосир таҳлили муқоисавии амиқтари назарияҳои ғарбӣ, русӣ ва ватаниро пешниҳод менамуд.

2) Муаллиф дар таҳқиқот омилҳои таъсиррасон ба суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муайян намудааст. Бо вучуди ин, дараҷаи таъсири ҳар як омил нисбат ба дигар омилҳо аз рӯйи аҳамияти онҳо гурӯҳбандӣ ва ё дараҷабандӣ нашудааст, ки чунин таҳлил метавонист арзиши амалии таҳқиқотро боз ҳам баланд бардорад.

3) Ҳангоми таҳлили таҳдидҳои иттилоотӣ ва рушди технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ бештар ҷанбаҳои назариявии масъала баррасӣ гардидаанд. Агар муаллиф мисолҳои мушаххаси Ҷумҳурии Тоҷикистонро вобаста ба таъсири шабакаҳои иҷтимоӣ ва технологияҳои рақамӣ ба суботи сиёсӣ васеътар таҳлил менамуд, мухтавои таҳқиқот боз ҳам ғанитар мегардид.

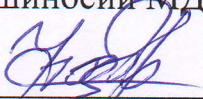
4) Дар диссертатсия таъсири омилҳои беруна ба таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди таҳлил қарор гирифтааст. Бо вучуди ин, таҳлили ҷанбаҳои институтсионалии ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ дар самти муқовимат ба таҳдидҳои муосир ва таҳкими суботи сиёсӣ метавонист муфассалтар анҷом дода шавад.

Хулоса бо тавсия барои додани дараҷа. Диссертатсияи Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан дар мавзӯи «Таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеа», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ, пешниҳод шудааст, ҳамчун таҳқиқоти мустақил ва анҷомёфтаи илмӣ арзёбӣ

мегардад. Кори мазкур аз ҷиҳати мубрамияти мавзӯ, сатҳи таҳлили илмӣ масъала, асоснокии ҳулосаҳо ва аҳаммияти назариявию амалӣ ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйири иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, №295) тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ мебошад. Бо назардошти ин, муаллифи диссертатсия Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ доништа мешавад.

Муқарриз:

доктори фалсафа (PhD)-доктор
аз рӯи ихтисоси 6D050200-Сиёсатшиносӣ
ассистенти кафедраи фанҳои
ҷомеашиносии МДТ «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино»


Тошов Х.М.

Суроғи муқарриз:

734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш.Душанбе, кӯчаи Сино 64/60.
Тел.: (+992) 93-442-77-07

Имзои **Х.М.Тошовро** тасдиқ мекунам.

Садори Раёсати рушди кадрӣ
МДТ «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино»


Сафарзода Б.И.

Суроғи муассиса:

734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш.Душанбе, Сино 29-31.
Тел.: (+992 37) 22353496;
E-mail: info@tajmedun.tj

« 07 » 08 соли 2026